

Požeta zdaj je njivica,
Potile smo se res;
Pa zlata je pšenica
Ki lulike ni vmes.

Še ena žetev čaka nas,
Pa kakšna? — zadnji čas.
Hranila pšenica se v žitnico bo;
Naj vzame dušica se v sveto nebo.

D^r. Razlagov govor za slovenske ljudske šole na Kranjskem

v letošnji seji državnega zbora 28. marca.*)

Dovolite, gospoda moja, da izpregovorim kot star šolsk prijatelj nekoliko besedij o ljudskem šolstvu na Kranjskem.

Povsodi se morajo ljudske šole skrbno čuvati in gojiti kakor biser, ker so prvi oklep verige izobraževanja človeštva. Pri nas imamo mladino, ki se rada uči in je učenja zmožna, ter narod, ki je duševno in je telesno zdrav. Iz statičnih dat, katere nam je naučno ministerstvo samo dalo, posnemljemo, da je pri nas na Kranjskem preko 54.000 za šolo godnih otrok.

Sicer se pravi, da le 12.000 za šolo godnih otrok nema priložnosti obiskovati jo; toda iz natančnejših poročil mi je razvidno, da je to število veliko večje, in sicer več nego za eno tretjino, da ne znaša toraj nič manje, nego 18.000.

Dovolite mi, gospoda, da navedem nekatere statistične date, iz katerih se vidi slabo razmerje med ukaželjno mladino in učnimi sredstvi v naši deželi.

V predmestni fari pri sv. Petru v Ljubljani je 800 učencev, pa eden sam učitelj (klici na desni: čujte!), in dovoljujem si pri tem omenjati, da so se v najnovejšem času morebiti te številke spremenile, toda moje date so vendar stoprv dva meseca stare; na Studenci je 600 učencev, pa en sam učitelj, v Mengiši 600 učencev, pa eden sam učitelj, v trgu Moravškem 700 učencev pa eden sam učitelj, v Šmartinu pri Litiji 400 učencev pa eden sam učitelj.

V Litijskem trgu celo, ki je sedež okrajnega glavarstva, okrajne sodnije in davkarije, nij nobene šole; Krško, sedež okrajnega glavarstva in okrajne sodnije, ima enega samega učitelja.

Leskovec ima preko 600 učencev, pa enega samega učitelja; mesto Metlika, sedež okrajne sodnije, ima 500 učencev, pa le dva učitelja Semič in Vinica imata po 500 učencev, pa le po enega učitelja. Ribniški trg, sedež okrajne sodnije, ima 700 učencev, pa le dva učitelja. Ako preidem na Notranjsko, moram opomniti, da imajo Hrenovice preko 700 učencev, Cerknica okolo 350 učencev, Knežak okolo 350 učencev, pa po enega učitelja. Na Gorenjskem imajo Selce okolo 400 učencev, Cerklje o-

*) Po stenografičnem zapisniku iz „Naroda“. Govor, o svojem času tiskan, odkladal se je od dne do dne, ker nam navadno prostora manka; govor pa ima svojo zgodov. vrednost.

kolo 350 učencev, Smlednik okolo 350 učencev, Poljane okolo 300 učencev, pa tudi le po enega učitelja, in tako bi šlo lahko con grazia še dalje, ker ravno nemamo na več krajih dovoljnega števila učnih sredstev v deželi, na več krajih ne zadostilnih šolskih poslopij, na več krajih pa kar nobenih šolskih poslopij.

Po statističnih datah taistega ministerstva je potreba učnih močij ta čas le s tretjino pokrita.

To pomanjkanje učiteljev se sicer po vseh deželah čuti, še bolj pa pri nas, ker ravno zaradi finančnih močij dežele in občin nij mogoče meriti se glede učiteljskih plač s sosednimi deželami. Zato nam žuga nevarnost, da se naši ljudski učitelji v druge dežele izseljujejo, da - si so bile v pretečenem letu učiteljska plače v deželnem zboru urejene.

Ali plača enega učitelja vendar ne znaša več kakor 400 gl., v drugih deželah pak so učiteljske plače višje.

G. R. govori dalje, da je Kranjsko z davki preobloženo, in da se v pretečenem letu na davkih odpisalo 69.547 gl. Potem govori tudi od drugih neprilicnost, katere je še le letos ministerstvo financ in pravosodja odpravilo, glede neenakomerne izpeljave štempelske postave pri izdelovanju izpiskov iz zemljiških knjig i. dr. Poslušajmo dalje g. R. samega:

Dovoljujem si, gospoda moja, poleg tega vam še nekoliko statističnih dat priobčiti, iz katerih se vidi, da naše občine za zdaj ne morejo vseh potrebnih šol ustanoviti, kakor jih novi čas zahteva.

Razen deželnih priklad, katere pri nas niso manjše, nego v drugih deželah, imamo tudi občinske priklade do 80, do 120, da celo do 130 percentov.

(Dalje prih.)

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega akusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postaviš hkrati sam sebi stalni spominček po prilovi latinaki: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

11. dan septembra. (Judovsko svetišče v Leopoldovem mestu in večerna bojža služba v taistem.) Zvedevši o sprelepi stavbini krasoti judovskega svetišča (sinagoge) v Leopoldovem mestu (Wällischgasse), ter o posebno lepem petju, ki se navadno ondi pri javni božji službi sliši, mikalo me je že dalj časa, prepričati se tudi o tem djansko. Nocoj, kot v petek, proti večeru napotilo se nas je mnogo tovarišev proti Leopoldovem mestu; kajti s solnčnim zahodom pričenjajo men-